

Čerminová, Jana

Kateřina Tučková

In: Fasora, Lukáš; Čermin, Jan; Čerminová, Jana; Hanuš, Jiří; Málíková, Michaela. *Sto tváří, sto příběhů : vybrané osobnosti v dějinách Filozofické fakulty Masarykovy univerzity*. Vydání první Masarykova univerzita, 2020, pp. 459-462

ISBN 978-80-210-9382-9; ISBN 978-80-210-9605-9 (online ; pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/143176>

Access Date: 18. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Kateřina Tučková

Národnost: česká

Datum narození: 31. října 1980

Místo narození: Brno

Sociální zařazení: Matka i otec pracovali v zemědělství, matka později v TOS Kuřim. Od útlého věku vyrůstala bez otce, který předčasně zemřel. Kateřina Tučková pochází ze čtyř sester a je vdaná za Roberta Hédervářiho.

Akademické působení

Spisovatelka a kurátorka Kateřina Tučková se narodila v Brně, ale do svých šesti let žila v Moutnicích, vesnici nedaleko Brna. Poté se s maminkou a sestrami přestěhovala do Kuřimi. Svá středoškolská studia absolvovala na brněnském gymnáziu na třídě Kapitána Jaroše. V té době jí učaroval svět umění. Po maturitě nastoupila na Filozofickou fakultu Masarykovy univerzity a studovala obory český jazyk a literatura a dějiny umění. V roce 2005 obhájila diplomovou práci z kunsthistorie *Johann Georg Gutwein, autor trompe l'oeil*. O rok později dokončila i studium bohemistiky diplomovou prací *Věra Sládková – prozaické dílo*. Doktorské studium absolvovala na Ústavu pro dějiny umění Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a v roce 2014 obhájila disertační práci *Skupina Radar*, která pojednává o problematice tvůrčích skupin pracujících v období komunistické totality.

Profesní působení

Již v době svého studia založila projekt ARSkontakt, v rámci kterého organizuje na podporu tvorby mladých malířů výstavy svých vrstevníků a pořádá konfrontační výstavu s udělením Ceny ARSkontakt. V roce 2006 začala pracovat jako kurátorka brněnské neziskové galerie zaměřené na prezentaci tvorby nejmladší generace výtvarníků. V současné době je kurátorkou na volné noze.

Výběr z díla

Věnuje se především modernímu a současnému umění, spolupracuje s řadou galerií a institucí. Podílí se na mnoha mezinárodních projektech. Jedním z nich byla realizace výstavy *Transfer* v galerii Whitebox v Mnichově a v České národní budově v New Yorku. Mezi další podobné projekty patří putovní výstava *Our House Is Your House*, která byla uvedena v Drážďanech nebo v Mnichově. Od roku 2010 pracuje pro městskou Výstavní síň Chrudim.

Z tuzemských výstav, na kterých se podílela, je možné jmenovat *Brno Art Open – Sochy v ulicích 2013*. K projektu napsala libreto/povídky *Na hraně příběhu – Sochy v ulicích*, podle kterých pak umělci vytvořili své sochy umístěné ve veřejném prostoru Brna. Dalším brněnským projektem byla výstava *Brno – moravský Manchester*

v Moravské galerii, na níž spolupracovala a ke které napsala libreto/knihu *Fabrika. Příběh textilních baronů z moravského Manchesteru* (2014) o rodině textilního továrníka Johanna Heinricha Offermanna.

Kromě přípravy výstav a tvorby katalogů k nim píše i odborné práce o umění, z nichž můžeme jmenovat například *Michael Rittstein. Práce na papíře* (2005), *Nová trpělivost: Hranice ustupují* (2007), *Radim Malát* (2007), *Slovem i obrazem* (2008), *Ohlédnutí za dílem Dobroslava Folla* (2008), *Normální malba* (2009), *Věra Sládková. Prozaické dílo* (2009) nebo *Bezelstně provokativní umění Aleny Kupčkové* (2015).

Jméno Kateřiny Tučkové je známo především v souvislosti s jejími romány. Debutovala v roce 2003 v literárním časopise *Tvar*, další práce publikovala v periodikách *Netřesk*, *Literární noviny* či *Weles*. Prvotinou se stala novela *Montespaniáda*, kterou vydalo v roce 2006 nakladatelství Větrné mlýny. Následně publikovala povídku *Poslední večer* v čítance současných českých ženských povídek *Ty, která píšeš* (2008). Ovšem první větší úspěch přišel o rok později, kdy v nakladatelství Host vyšel román *Vyhnání Gerty Schnirch*, zachycující osudy brněnské Němky v době po druhé světové válce. Za toto literární dílo byla nominována na Cenu Josefa Škvoreckého, Magnesii Literu v kategorii próza a Cenu Jiřího Ortena. Kniha byla přeložena do několika jazyků a byla publikována také jako audiokniha. Od října 2014 uvádí divadelní adaptaci brněnské HaDivadlo v režii Mariána Amslera, který za tuto inscenaci získal Cenu Divadelních novin 2015 v kategorii Činoherní divadlo.

Dosud největší úspěch zaznamenal román *Žitkovské bohyně*, vydaný v roce 2012. Kniha byla přeložena do více než deseti jazyků, a to včetně exotických, např. arabštiny. Autorka za tuto knihu obdržela řadu ocenění, mezi nimi Cenu Josefa Škvoreckého, Magnesii Literu – Cenu čtenářů, Cenu čtenářů České knihy nebo ocenění Český bestseller. Také tato kniha vyšla v podobě audioknihy. Divadelní zpracování uvedlo v roce 2014 Městské divadlo Zlín v režii Doda Gombára a filmová práva zakoupila společnost Bionaut Films.

Kromě vlastních děl spolupracovala Kateřina Tučková na beletrizovaném životopise *Můj otec Kamil Lhoták* (2008), který ukazuje tohoto malíře z pohledu jeho syna Kamila Lhotáka mladšího.

Ze slovenské literatury uvedla prostřednictvím vlastního českého překladu román slovenské spisovatelky Veroniky Šikulové *Místa v síti*.

Veřejná činnost

Kateřina Tučková se výrazně občansky angažuje. Jedna část jejích aktivit spočívá v realizaci desítek autorských čtení za rok, v jejichž rámci se věnuje i komentování různých historických či společenských problémů, které se jejích románů přímo dotýkají. Vzhledem ke skutečnosti, že témata jejích vydaných děl jsou ožehavá (především v případě *Vyhnání Gerty Schnirch* a odsunu Němců z Brna), bývají tyto diskuse často vypjaté a autorka bývá napadána za své lidskoprávní postoje. S tím souvisí i účast Kateřiny Tučkové v kampani iniciativy HateFree Culture z roku 2015 Jsme v tom společně.

Pro humanitární organizaci napsala v roce 2014 jednu z povídek zařazenou do antologie *Miliónový časy. Povídky pro Adru*.

V současnosti je Kateřina Tučková především v brněnském prostředí spojena s multižánrovým festivalem Meeting Brno, který z pozice programové ředitelky vede. Festival navazuje na Rok smíření, který se konal v roce 2015 a měl připomenout konec druhé světové války v nejširším kontextu. Meeting Brno vytváří platformu pro setkání zástupců různých názorů, kultur a náboženství. V jeho rámci probíhá řada diskusních fór a uměleckých vystoupení.

Evaluace

Absolventka Filozofické fakulty Masarykovy univerzity Kateřina Tučková je v současnosti jednou z nejčtenějších českých spisovatelek. Pracuje ale především jako kurátorka v různých galeriích a institucích, kde se specializuje na moderní a současné umění a snaží se pomocí uvádět mladé umělce do povědomí odborné i širší veřejnosti. Angažuje se v různých lidskoprávních projektech.

Ohlasy

Pro interprety, kteří literární hodnoty vidí především v tvarových výbojích, může být próza Kateřiny Tučkové nezajímavá. Pokud však vnímáme sociální rozměr literárních děl, jde svým způsobem o zlomovou práci, která suverénním způsobem naplňuje jednu z možných a důležitých funkcí literatury. Je prostředkem sebereflexe dané komunity, v tomto případě českého národa. Neboť bez schopnosti této komunity poznat a pojmenovat vlastní zločiny je daleko menší naděje, že se obdobné jednání nebude v budoucnu, v jiných kulisách a s jinými aktéry, opakovat. \ [Pavel Janoušek](#)

Omlouvám se, pokud se zdá, že stereotypnost náhledu Tučkové (stereotypnost spočívající v programovém potírání domnělých stereotypů) dokládám příliš bohatě, a konstatuji: jsem stručný. Kniha totiž kromě těchto obrazů neobsahuje zhruba nic. „Pokud někdo interpretuje obsah knihy jako popření kolektivní viny, má pravdu,“ říká autorka v jednom z rozhovorů. Román je důkazem toho, že teze a ideový záměr autora, ať je jakýkoli, jsou pro hodnotu literárního díla bezcenné. Stará pravda, že umělecké dílo má „objevovat“ svět (to znamená ukazovat v něm něco nebyvalého, neobyčejného), v tomto kontextu nezní banálně. [...] Je naprosto pochopitelné, že kniha dostala hlavní českou čtenářskou cenu. „Čtenář“ totiž obvykle rád čte to, co si sám myslí, a krásné mu připadá to, co odpovídá jeho představě světa. Představě originální a jedinečné, jak se domnívá. \ [Petr Šimák o knize Vyhánění Gerty Schnirch](#)

Kateřina Tučková (1980) je autorkou čtenářsky úspěšného románu *Vyhánění Gerty Schnirch* (2010), se kterým sklídila jednu literární cenu a tři nominace. A jistě oprávněně. Na závažnosti jejímu románu tehdy přidalo, že byl dostatečně obsáhlý, byl o něčem ze skutečnosti, tedy žádná vymyšlenina, a šlo v něm o život. Těmito charakteristikami se vyznačuje i Tučkové novinka *Žítkovské bohyně*. Protentokrát ale autorka zvolila nápaditější téma, přestože není zcela literárně netknuté (jak sama autorka v doslovu přiznává). [...] Autorka téma zpracovává zcela pasivně, s nekriticky přijímanou prvoplánovou pravdou archivů, důvěrou v lokální patrioty a nadšence. Téma neposouvá ani výrazově, ani jej nedokáže nahlédnout analyticky. Se stejně mechanickou poslušností ho pak ilustrují v románu jednotlivé postavy. [...] Tučkové román není na zdejší poměry zase takovou katastrofou, jeho čtenářský potenciál vyvěrá jak ze zajímavého tématu, tak z autorčina stylu, který je sice literárně naprosto nezajímavý, na druhou stranu je ale všeobecně srozumitelný a přijatelný. Autorská osobitost se ale nedokáže se svým nízkým sebevědomím prodat skrze balast primární a sekundární literatury, jako by měla pocit, že všechny informace musí vděčně zpracovat a ještě poděkovat archivním pracovníkům. To vše je lidsky pochopitelné, ale literárně nefunkční. \ [Eva Klíčová](#)

Žítkovské bohyně se vyznačují velkou čtivostí. Relativně krátké kapitoly fungují na seriálovém principu a nechávají zásadní informace „na příště“, takže chtě nechtě musíte číst dál. Text je občas až patetický a čtenáře může přepadnout strach, aby kniha neskončila nějakým nepatřičným, příběh degradujícím happyendem. Tato slabší místa lze ale autorce snadno odpustit, drží totiž v rukou spoustu jiných trumfů. Jedním z nich je tematická různorodost prózy. Její těžiště leží v příběhu několika pozoruhodných žen, ze kterého dokáže Tučková vytěžit spoustu dílčích závažných otázek, zahrnujících politickou tematiku, mezilidské vztahy, zkázonosnost lidské nenávisti a zášti, nemožnost bránit se nespravedlností, složitost rodinných vazeb

atd. Zajímavou složku díla představuje konfrontace pohledu dětských a dospělých očí jedné osoby na stejné události. Tučková nenásilně ukazuje, jak postupem času člověk začíná prohlížet a zjišťuje, že ne vše je takové, jaké se v dětství zdálo. Sečteno a podtrženo, na novou knihu Kateřiny Tučkové jsme si museli počkat nějaký ten měsíc navíc, ale vyplatilo se. *Žitkovské bohyně* nezklamaly. \ Iva Frůhaufová

Ve vztahu k psaní jsem moc ráda, že jsem mohla navštěvovat semináře tvůrčího psaní Zbyňka Fišera. To mě motivovalo a otevřelo nové obzory, jak psát a jak se na psaní dívat. Psala jsem už předtím, ale měla jsem pocit, že to nemůže nikdy vyjít. Jak jsme ale na semináři o psaní mluvili jako o práci, která má vést k cíli, tedy k vydání, můj pohled se změnil.

V kurátorské práci mi studium dalo veškerý potřebný rozhled po historii umění. Bylo důležité, i když tento typ humanitních znalostí se při jistém úsilí dá nastudovat i mimo univerzitu, z knih. Vůbec za celé studium na filozofické fakultě jsem moc vděčná, protože mě prostřednictvím několika výborných pedagogických osobností naučilo především způsobu koncentrované práce i jejího objektivního zhodnocení – a to je ta nejpodstatnější věc. Získala jsem úctu k poznání a, jak doufám, i schopnost dál ho rozvíjet, teoretickou i uměleckou formou. Ale to případně potvrdí až budoucnost. \ Kateřina Tučková o studiu na brněnské filozofické fakultě a práci kurátorky a spisovatelky

Prameny a literatura

ARSkontakt [online]. [cit. 20. listopadu 2017]. Dostupné z: <www.arskontakt.org>.

Festival Meeting Brno [online]. [cit. 20. listopadu 2017]. Dostupné z: <<https://meetingbrno.cz/>>.

HLOUŠKOVÁ, Lenka. *Spisovatelka Kateřina Tučková: Zlomily to bohyně* [online]. 2015. [cit. 20. listopadu 2017]. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/zena/styl/clanek/spisovatelka-katerina-tuckova-zlomily-to-bohyne-287816>>.

JANOŠEK, Pavel. Svědectví nejen o Gertě Schnirch aneb Takoví jsme byli. *Host*, 2009, roč. 25, č. 9, s. 61–62.

Kateřina Tučková [online]. [cit. 20. listopadu 2018]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kateřina_Tučková>.

Kateřina Tučková [online]. [cit. 20. listopadu 2017]. Dostupné z: <<http://www.katerina-tuckova.cz/zivotopis.html>>.

Kateřina Tučková [online]. [cit. 20. listopadu 2017]. Dostupné z: <<https://www.hostbrno.cz/nakladatelstvi/autori/tuckova-katerina>>.

Kateřina Tučková [online]. [cit. 20. listopadu 2017]. Dostupné z: <<http://naposlech.cz/profil/katerina-tuckova>>.

KLÍČOVÁ, Eva. Folklorní svéráz a kontinuita autorského typu. *Host*, 2012, roč. 28, č. 5, s. 60–61.

NYKLOVÁ, Milena – TUČKOVÁ, Kateřina. Jak se stát spisovatelkou. *Biblio. Literární noviny*, 2013, roč. 1, s. 4–6.

POVOLNÝ, David. *Tučková: Kurátorkou a spisovatelkou na volné noze* [online]. 2009. [cit. 20. listopadu 2017]. Dostupné z: <<https://www.em.muni.cz/absolventi/1650-tuckova-kuratkou-a-spisovatelkou-na-volne-noze>>.

ŠIMÁK, Petr. Úspěch románu Vyhnutí Gerty Schnirch. *Revolver revue*, 2011, č. 84, s. 230–234.

Tučková, Kateřina [online]. [cit. 20. listopadu 2017]. Dostupné z: <<http://www.iliteratura.cz/Clanek/29901/tuckova-katerina-zitkovske-bohyne>>.

VÁVRA, Roman. *Spisovatelka a kunsthistorička Kateřina Tučková* [online]. 2014. [cit. 20. listopadu 2017]. Dostupné z: <<http://www.xantypa.cz/archiv/cislo-7-8-14/2505-3/spisovatelka-a-kunsthistoricka-katerina-tuckova>>.